

16 november2014

Examenprofiel mbo

Handel en MITT

<p>Sector: Handel en MITT Vastgesteld door: PCBB Handel en MITT Vaststellingsdatum: 25 november 2014 Examenprofielnummer: EXPRO.10</p>
--

Inleiding

Doel en functie van het examenprofiel

In een examenprofiel maken onderwijs en bedrijfsleven met elkaar afspraken over de inrichting van examinering. Afspraken over wat de belangrijkste kenmerken zijn van het beroep en hoe die duidelijk getoond worden. Afspraken over de wijze waarop onderwijs en bedrijfsleven betrokken zijn bij de examinering. Het examenprofiel geeft daarmee vertrouwen in de diploma's, en borgt de wederzijdse betrokkenheid. Het streven is dat effectieve en haalbare afspraken leiden tot een grotere mate van toezicht op afstand.

Het examenprofiel biedt ondersteuning bij de vertaling van het kwalificatiedossier naar de inrichting van de examinering. Aan de hand van dit document zijn onderwijs en bedrijfsleven bij elkaar gekomen en hebben zij gezamenlijk nagedacht over ieders rollen en verantwoordelijkheden. Door nauw samen te werken, ontstaat wederzijds begrip over de keuzes die worden gemaakt.

Examenprofielen zijn mede tot stand gekomen om meer standaardisering in de examens te bereiken, zonder dat centrale examinering nodig is. Centrale examens passen niet goed bij de praktijkgerichte insteek van examens in het beroepsonderwijs, afspraken over de inhoud en inrichting van examens wel. Dan kunnen scholen zeggen dat iemand het diploma waard is en kunnen bedrijven erop vertrouwen dat beginnende beroepsbeoefenaren aantoonbaar beschikken over de benodigde kennis, vaardigheden en gedrag.

Inhoud van het examenprofiel

Sectorale onderwijs- en werkveldpartners bespreken eerst met elkaar wat ze gezamenlijk willen bereiken ten aanzien van de wijze van examineren voor de sector als geheel. Dit leidt tot een visie op examinering in de sector, dat het startpunt is voor afspraken over de betrokkenheid van het bedrijfsleven en inhoudelijke examenafspraken. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in deel 1 van het examenprofiel. Het doel hiervan is om de structuur van de examenprofielen in de sector toe te lichten en te verantwoorden.

Als de sectorale onderwijs- en werkveldpartners het aantal examenprofielen voor de sector en de bijbehorende kwalificatiedossiers hebben gedefinieerd, maken paritair ingerichte commissies per sector afspraken over de betrokkenheid van het bedrijfsleven. Zij beschrijven waar (leer)bedrijven medeverantwoordelijk zijn voor examinering of juist een adviserende rol hebben. Ook geven zij aan hoe die betrokkenheid landelijk/sectoraal of regionaal wordt ingevuld. Deze afspraken worden vastgelegd in deel 2.

Deel 3 bevat concrete afspraken over de examinering van de kwalificatie(dossiers) waar het examenprofiel betrekking op heeft. Dit deel is per kwalificatie of kwalificatiedossier uitgewerkt. Per kwalificatie geven onderwijs en bedrijfsleven aan wat de essentie van het beroep is. De afspraken gaan over wat aangetoond moet worden en hoe dat getoetst kan, of moet, worden.

Deel 1 Verantwoording

1.1 Algemene informatie

Onder regie van: Paritaire Commissie Handel

Stichting Opleidingsfonds Detailhandel, Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, Woonwerk, Inretail, Nederlands Verbond voor de Groothandel, Fenedex, Modint

Bedrijfstakgroep Handel en Mode, Kenniscentrum Handel

NB: in dit examenprofiel wordt gesproken over de sector Handel en Mode. Onder Mode vallen de kwalificaties die afkomstig zijn uit de MITT branches (Mode, Interieurtextiel en Textielbranche)

1.2 Overzicht examenprofielen

Dit examenprofiel is ontwikkeld ten behoeve van de volgende kwalificatiedossiers en crebonummers:

Examenprofiel	Kwalificatiedossier(s)	Crebonummer
Handel en MITT	Verkoop	23080
	Advies en leiding in de verkoop	23070
	Ondernemerschap retail	23079
	Management retail	23076
	Commercie	23064
	Logistiek	23143
	Supervisors logistiek	23152
	Interieuradvies	23073
	Woningsstoffen	23028
	Kleding,-confectie en veranderatelier	23074
	Mode/maatkleding	23077
	Fashion design	23071
	Fashion Management	23072

NB!

Het dossier Commercie is een dossier ontwikkeld onder gezamenlijk penvoerderschap van de paritaire commissies van de kenniscentra Kenniscentrum Handel en Ecabo behoort tot de sectoren Handel en ESB&I. Het dossier Logistiek is een dossier ontwikkeld onder gezamenlijk penvoerderschap van de paritaire commissies van de kenniscentra Kenniscentrum Handel en VT&L en behoort tot de sectoren Handel en T&L. Het dossier Supervisors logistiek is een dossier ontwikkeld onder gezamenlijk penvoerderschap van de paritaire commissies van de kenniscentra Kenniscentrum Handel, VT&L en Innovam en behoort tot de sectoren Handel, T&L en Mobiliteit.

1.3 Visie op examinering in de sector

In de sector Handel en Mode wordt door vrijwel alle ROC's examenproducten ingekocht bij het ESS examenservices Handel en Mode (ESS). Al meer dan tien jaar biedt ESS in nauwe samenwerking met het onderwijsveld examenproducten voor het handelsonderwijs en intussen ook voor de kwalificaties op het gebied van modetechniek, -design en fashion management.

ESS is ontstaan uit een samenwerking tussen KC Handel en de Btg Handel en Mode. Beide besloten in 2003 een gezamenlijke toetsenbank te creëren. Hieruit is het ESS, in de loop der tijd een volwaardige examenorganisatie, ontstaan

ESS ontwikkelt beoordelingsinstrumenten, examens en evaluatie-instrumenten voor het vmbo en mbo om bekwaamheden en kennis vast te stellen en adviseert en ondersteunt organisaties en personen in het gebruik van deze instrumenten.

Het ESS werkt vanuit de visie dat kennis en vaardigheden pas echt inhoud krijgen op de werkvloer. Daarom is het van belang dat de beoordelingsinstrumenten aansluiten op de inhoud van het beroepsonderwijs én op de beroepspraktijk.

Voor de sector Handel en Mode geldt dat vrijwel alle ROC's gebruik maken van examenplannen en examenproducten van het ESS van Btg Handel en Kenniscentrum Handel. Het onderwijs en het bedrijfsleven spelen bij de ontwikkeling en vaststelling van deze examens een belangrijke rol. Zij zijn vertegenwoordigd in expertgroepen (uitlijnen van examenplannen), de ontwikkelgroepen (auteurs), de vaststellingscommissies, de landelijke werkgroep examinering (overleg tussen Btg Handel, ROC's en ESS) en de adviesraad Examinering (onderwijs, bedrijfsleven en KBB).

Doordat alle ROC's de exameninstrumenten kunnen afnemen is daarmee ook kwaliteit en uniformiteit in de regio te borgen. ROC's dienen in de eigen regio hiertoe ook nadere afspraken te maken met het regionale bedrijfsleven.

De sector kiest voor één examenprofiel omdat het daarna aan het onderwijs is om op regionaal niveau de afspraken met het bedrijfsleven te maken. De sector kent een grote diversiteit in bedrijven; een generiek examenprofiel biedt ruimte voor regionale/individuele inkleuring en vergroot de uitvoerbaarheid.

Betrokkenheid bedrijfsleven

Het georganiseerde bedrijfsleven is op de volgende manieren betrokken bij de processen van examinering:

De opleiding toont door middel van protocollen aan:

- hoe zij het bedrijfsleven betreft bij de examinering door aan te geven hoe deze betrokkenheid is georganiseerd bij vaststellen van het examenplan, de toetsen en de beoordeling,
- dat zij gebruikmaakt van de contextrijke omgeving van het bedrijfsleven bij de examinering. Uitgangspunt is dat de examinering plaatsvindt in door het Kenniscentrum Handel geaccrediteerde leerbedrijven. De opleiding geeft aan dat en hoe zij dat geborgd heeft.

Er wordt met betrekking tot de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het onderwijs onderscheid gemaakt tussen drie niveaus: landelijk, sectoraal en regionaal (lokaal).

Landelijk, sectoraal

In de sector detailhandel worden ca. 40 branches onderscheiden waarvan ongeveer de helft valt onder de werkingsfeer van een sociaal fonds met een scholingsdoelstelling. Stichting Opleidingsfonds Detailhandel is het koepelfonds voor de detailhandel. De brancheorganisaties zijn nagenoeg alle aangesloten bij de werkgeverskoepel VNO-NCW/MKB. In de sector Groothandel en Internationale Handel wordt samengewerkt met de Stichting Samenwerkingsverband Groothandel, Nederlands Verbond Groothandel en Fenedex.

In de MITT sector is er samenwerking met o.a. Modint. Op landelijk niveau geldt dat via de PCBB de verschillende branches binnen de handel (Detailhandel, Groothandel en Internationale Handel, MITT) zijn betrokken bij het formuleren van de eisen zoals gesteld in de kwalificatiedossiers. De gemaakte afspraken op landelijk niveau tussen onderwijs en bedrijfsleven vergroten het civiel effect en bieden de beste garantie dat ook lokaal de kwalificatiedossiers door het bedrijfsleven als herkenbaar en gericht op de markt worden gezien. Een verdere specificatie kan plaatsvinden op brancheniveau.

Lokaal

Op lokaal niveau opereren winkeliersverenigingen en ondernemersverenigingen, die desgewenst door VNONCW/MKB of door branche-organisaties worden geadviseerd en ondersteund. Op lokaal niveau

constateren we dat de verschillende ROC's op diverse manieren het (georganiseerd) bedrijfsleven betrekken bij de opleiding en examinering teneinde de herkenbaarheid voor de lokale/regionale bedrijven te vergroten. Deze betrokkenheid kan bestaan uit een personele vertegenwoordiging van het georganiseerd bedrijfsleven (lokaal of landelijk) in de verschillende examenvoorbereidende en controlerende commissies van de scholen, deelname als partner in de uitvoering van examinering en/of het bieden van de context voor examinering.

Deel 2 Betrokkenheid beroepenveld

Op grond van de wet zijn ROC's in het middelbaar beroepsonderwijs eindverantwoordelijk voor de examinering. Wel geven zij samen met het bedrijfsleven vorm aan examinering. Onderwijs en bedrijfsleven hebben een eigen rol in het examineringsproces. De onderstaande tabel en toelichting daarbij biedt handvatten voor zowel onderwijs als bedrijfsleven hoe de gezamenlijke verantwoordelijkheid vorm kan krijgen.

Het georganiseerde bedrijfsleven is landelijk/sectoraal en regionaal op de volgende manieren bij de processen van examinering betrokken.

Betrokkenheid bedrijfsleven	Landelijk/sectoraal		Regionaal	
	Medeverantwoordelijk	Adviserend	Medeverantwoordelijk *	Adviserend
Processen examinering				
Kaders stellen		X		X
Construeren examens		X		X
Vaststellen examens		X		X
Uitvoeren examens			X	
Beoordelen examens			X**	
Vaststellen resultaat	X***		X***	
Diplomeren				
Evalueren	X		X	

*Op regionaal niveau bepaalt het ROC in hoeverre het betrokken bedrijfsleven medeverantwoordelijk is.

** Bij examinering in de BPV wordt het leerbedrijf gevraagd een oordeel te geven over de mate van competentie van de student, het ROC blijft echter eindverantwoordelijk.

*** In vrijwel alle gevallen is het bedrijfsleven betrokken bij de vaststelling van de examens ofwel via ESS dan wel via het individuele ROC, voor de MITT sector kunnen hier echter uitzonderingen op zijn.

NB Indien keuzedelen tot stand komen door samenwerking tussen het ROC en regionaal bedrijfsleven geldt vanzelfsprekend dat dit betreffende bedrijfsleven wordt betrokken bij de processen van examinering zoals aangegeven in de kolom 'regionaal'.

Deel 3 Examenafspraken voor de kwalificaties sector Handel en Mode

Onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven hebben de volgende afspraken gemaakt over de inhoud en de essentie van het beroep en de dekking van de examinering en de afdnamecondities waaronder de examinering plaatsvindt op landelijk / sectoraal en regionaal niveau.

Algemeen:

Onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven hanteren ten aanzien van de examinering in de sector de volgende gezamenlijke uitgangspunten:

- De kwaliteit van de examinering in de praktijk wordt primair bepaald door de wederzijdse relatie tussen praktijkbegeleider en praktijkopleider. Het is van belang dat school en bedrijf elkaar beoordelen en in dialoog met elkaar kijken naar wat goed gaat en beter kan.
- Examinering vindt zoveel mogelijk plaats in de beroepspraktijk. Waar nodig ontwikkelen we met elkaar alternatieven voor werkprocessen die niet goed uit te voeren zijn in de beroepspraktijk.
- De examenmix (verhouding praktijk en theorie) die aangeboden wordt is afhankelijk van de kennisbasis (theorie) die onder een opleiding/beroep ligt. Binnen de hogere niveaus voor Handel en Mode is deze kennisbasis groter dan de lagere niveaus.
- Voor BOL en BBL gelden dezelfde eisen, dus ook hetzelfde examenprofiel.
- Het examenprofiel wordt op landelijk niveau ingestoken, zodat regionale en lokale inkleuring mogelijk blijft voor de afzonderlijke onderwijsinstellingen.

Onderwijs en georganiseerd bedrijfsleven hebben de volgende afspraken gemaakt over de inhoud & de dekking van de examinering en de afdnamecondities waaronder de examinering plaatsvindt:

Een examen is een afsluiting van een opleiding of een deel van een opleiding. De kwaliteit van een examen wordt bepaald door de deskundigheid van de examiner, het exameninstrument en de organisatie van de processen. Belangrijk is dat het exameninstrument aansluit bij het niveau van de opleiding. Het niveau wordt gekoppeld aan het kwalificatieniveau 2, 3 of 4.

De dekking van de inhoud en het niveau van de examens wordt door iedere school in een examenplan en examenproducten uitgewerkt. Hierbij kan een directe relatie met de onderdelen van een kwalificatiedossier worden vastgesteld. De opleiding ontwikkelt zelf een examenplan of koopt dat in.

In het examenplan wordt: (afhankelijk van de regelgeving OCW):

- verantwoord hoe kennis, vaardigheden geborgd worden,
- aangegeven hoe de beheersing van kerntaken en werkprocessen wordt aangetoond,
- aangegeven hoe de vaststelling van examenplannen en examenproducten is georganiseerd. Hierbij geldt het uitgangspunt dat het bedrijfsleven is betrokken bij de vaststellingsprocedures.
- Aangegeven hoe zij aan eventuele wettelijke vereisten voldoet.

In dit examenplan is aangetoond welke examenproducten de kerntaken en werkprocessen van het dossier dekken. Voor ontwikkeling van onderwijs, lesmateriaal en examenproducten kunnen de opleiding, uitgevers en ESS gebruik van servicedocumenten welke worden ontwikkeld op initiatief van de Btg Handel in samenwerking met ESS en de branches.